

De jonge vogels
worden door een
professionele
klimmer uit het
nest gehaald.

Op het spoor van jonge zeearenden GEZENDERDE REUZEN

Sinds zijn vestiging in Nederland in 2006 heeft de zeearend zijn leefgebied flink uitgebreid. Dit jaar kropen maar liefst 14 jongen uit het ei. De in 2018 opgerichte Werkgroep Zeearend Nederland (WZN) volgt ze op de voet. Dit voorjaar kregen vier jonge zeearenden gps-loggers; binnenkort zijn ze online te volgen!

TEKST PAUL BÖHRE FOTO'S PEPIJN CALLE, THOMAS VAN DER ES

Zeearend met zender op de rug. Zo'n logger weegt slechts 50 gram en laadt zichzelf op.

Jonge zeearenden zijn heel relaxed. Ook hun ouders ondergaan de ringsessie gelaten. Als de ringers weglopen, maken ze gebaren om te laten zien dat ze weer weggaan. De ouder-vogels zijn daarna binnen een mum terug op de horst.

> Dirk van Straalen, voorzitter van de Werkgroep Zeearend Nederland, zit nog uit te hijgen, zoveel media heeft hij aan de lijn gehad toen bekend werd dat vier jonge zeearenden zijn gezenderd. “Dat we de vogels ringen, is al langer bekend. Maar het zenderen is natuurlijk nieuws. Want hoe doe je dat? En heeft zo’n vogel daar geen last van? Dat zijn natuurlijk logische vragen.”

Twaalf broeders

In de jaren na het eerste broedgeval in de Oostvaardersplassen in 2006 heeft de zeearend zich in verschillende delen van de Hollandse Delta, het IJsselmeergebied, Noord-Nederland

en recent in Noord-Holland gevestigd. Dit jaar kwamen 12 paren zeearenden tot broeden. Waar mogelijk worden bij een aantal van die nesten de jongen door leden van de werkgroep geringd met een ring waarvan de individuele code op afstand is af te lezen. “Het ringen levert veel kennis op omdat de ringen door vogelaars worden afgelezen”, vertelt Dirk van Straalen. “Daardoor kregen we de afgelopen jaren een beeld van waar de jongen die in Nederland zijn geboren naartoe gaan en konden we bijvoorbeeld vaststellen dat een deel van de jongen nu in andere gebieden broedt. En we zagen dat een zeearend uit de Biesbosch, die in 2016

vergiftigd werd gevonden, herstelde in de opvang en jaren later een nest heeft gebouwd in het Krammer-Volkerak.”

Zorgvuldige beheerkeuzes

Veel minder is bekend over de manier waarop zeearenden hun puberjaren doorbrengen. Hoe en waar vinden ze een nieuw leefgebied? Welke risico's lopen ze onderweg? De periode vanaf uitvliegen als jong tot het bouwen van een eigen nest duurt minstens drie, maar vaker vijf of meer jaar. In deze periode moeten de jonge vogels zien te overleven. Hiervoor moeten plekken beschikbaar zijn waar goed bereikbaar voedsel is en waar het rustig en veilig is. Betrokken organisaties als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de diverse beherende Landschappen hebben behoefte aan meer informatie over de vliegbewegingen van zeearenden, gevaren en verstoringsbronnen. Thomas van der Es, boswachter ecologie in de Biesbosch, waar meerdere paren zeearend verblijven: “We weten

nog te weinig over de leefwijze van jonge en volwassen vogels buiten de broedtijd. De kennis die het zenderen zal opleveren, helpt om zorgvuldige keuzes te kunnen maken als natuurbeheerder. Rust is namelijk enorm belangrijk voor dit icoon van grote natte natuurgebieden.”

Gps-loggers

Om antwoord op al die vragen te krijgen, hebben vier jonge zeearenden onlangs een gps-logger gekregen. Dit gebeurt in samenwerking met Sovon Vogelonderzoek Nederland en Wageningen Environmental Research. “Zo’n logger bevat een zonnecel en een 3G internetverbinding waarmee de posities van de vogels naar de onderzoekers worden gestuurd”, legt Dirk

van Straalen uit. “Met de loggers kan de werkgroep de dieren de komende jaren gaan volgen, van de eerste vlieglessen tot de omzwervingen op zoek naar een nieuw leefgebied. Vanaf het uitvliegen zijn de afgelegde routes voor het publiek te volgen op de website van de werkgroep. Maandelijks zal een kort overzicht worden gegeven met het laatste nieuws over de dieren. Door het analyseren van de vlieghoogtes wordt duidelijk waar en wanneer de vogels op de hoogte van windmolenrotors vliegen, en dus waar de risico's op een aanvaring groot zijn. Ook onderzoeken we het ontwikkelingsgedrag van de arenden ten opzichte van de rotors. We zijn heel benieuwd naar de uitkomsten. En het mooie is dus dat iedereen de vogels straks zelf kan volgen.” 🦅

ZEEAREND

[*Haliaeetus albicilla*]

Bijnaam: vliegende deur.

Lengte: 76–92 cm.

Spanwijdte: man circa 210 cm, vrouwtje circa 230 cm tot een maximum van 240 cm.

Gewicht: man gemiddeld 4,5 kilo, vrouw 5,9 kilo (tot een maximum van 6,9 kilo).

Zeer grote arend met brede, recht-hoekige vleugels met lange, diepe ‘vingers’. Enorme klauwen. Grote uitstekende kop met zware snavel. Korte, wigvormige staart.

De volwassen vogels hebben een witte staart en bleke, bruine kopveren en een zware, gele snavel.

De jonge vogels hebben een zwart-bruine kop, staart en snavel. In vier of vijf jaar tijd krijgen de jonge vogels ook een lichtere kop en een geheel witte staart.

Leefgebied: kusten, meren, rivieren, natte (moeras)gebieden en eilanden. In Nederland vooral in de grootschalige natte natuurgebieden, in Krammer-Volkerak, het Lauwersmeer, de Biesbosch, de Oostvaardersplassen en de monding van de IJssel.

Broeden: meestal 1–2 eieren, soms 3 eieren, in groot en hoog gebouwd nest. Man en vrouw broeden circa 40 dagen. Meestal krijgen ze één of twee jongen. De volwassen vogels blijven in Nederland jaarrond in hun broedgebied.

Voorkomen: standvogel. Broedt sinds 2006 in Nederland met inmiddels 12–14 paren.

- Volg de vliegende deur -

De gelogde vogels zijn vanaf zeer binnenkort te volgen via werkgroepzeearend.nl.

Meldingen van geringde vogels zijn welkom. Tot en met dit jaar werden de vogels geringd met de letters AV, AY of WN plus cijfers. Vanaf vorig jaar alleen de letters WN en twee cijfers. Alle meldingen, maar vooral ook foto's van geringde zeearenden, zijn welkom via info@werkgroepzeearend.nl of submit.cr-birding.org.